

Juraj Kuniak

Amonit

Юрай Куніак

Аманіт

Juraj Kuniak

Amonit

Юрай Куніак

Аманіт

Вершы

Preklad do bieloruštiny

Viktória Liashuk

Пераклад на беларускую

мову Вікторыі Ляшук

Мінск

«Мастацкая літаратура»

2019

УДК 821.162.4-1
ББК 84(4Сла)-5
К91

Укладанне, пасляслоўе, заўвагі,
пераклад са славацкай Вікторыі Ляшук

Ilustrácie Ladislav Faga
Ілюстрацыі Ладзіслава Фагі

Fotografia autora na obale Juraj Šalak
Фотаздымак аўтара на вокладцы Юрая Шалака

Кніга выдадзена пры фінансавай падтрымцы Камісіі SLOLIA,
Літаратурнага інфармацыйнага цэнтра, Браціслава

ISBN 978-985-02-1858-2

© Куніяк Ю., 2019
© Ляшук В. М., укладанне, пасля-
слоўе, заўвагі, пераклад на бела-
рускую мову, 2019
© Фага Л., ілюстрацыі, 2019
© Афармленне. УП «Мастацкая
літаратура», 2019

Юрай Куніак (Juraj Kuniak)

Нарадзіўся ў 1955 г. у Кошыцах. Выпускнік Чэшскага тэхнічнага ўніверсітэта ў Празе (1973–1978). Адукацыю расшырыў спецыялізацыяй на кафедры камп'ютараў Славацкага тэхнічнага ўніверсітэта ў Браціславе (1985–1987). У Натынгемскім грамадскім універсітэце (Nottingham Trent University, 2004–2007) атрымаў кваліфікацыйную ступень магістра дзелавога адміністравання (Master of Business Administration – MBA). У 1978–1992 гг. працаваў як навукова-даследчы супрацоўнік на Аб'яднанні вылічальнай тэхнікі (Závody výpočtovej techniky). З 1992 г. – прадпрымальнік у сферы тэлекамунацый, саўладальнік фірмы TELCO. У 1990 г. заснаваў выдавецтва паэзіі «Скальна ружа» («Skalná ruža»), якім кіруе да цяперашняга часу. Жыве ў Кордзіках (Kordíky) ля Банскай Быстрыцы (Banská Bystrica).

Выдаў паэтычныя зборнікі «Праекцыя на павекі» («Premietanie na viečka», 1983), «Кавалак сусветнай прасторы» («Kúsok svetového priestoru», 1994), «Блукаючы нерв» («Blúdivý nerv», 1995), «Cor cordi» ([лац. *сэрца сэрцу*], 2001), «Лінія гарызонту» (Čiara horizontu); верш і яго пераклады на 26 моў, 2008), «Нататнік лірычнага карэспандэнта» («Zápisník lyrického spravodajcu / Notebook of a Lyrical Correspondent», 2008), «Lamium album» ([лац. *белая крапіва*], суаўтар – акадэмічны мастак Ян Кудлічка (Ján Kudlička), 2012), «За горадам» («Za mestom», 2015) і «Rosa mystica» ([лац. *таемная ружа*], суаўтар – Ян Кудлічка, 2016). Яго выбраная паэзія выйшла пад эмблемнай назвай «Скальна ружа» («Skalná ruža», 2004). Да ліку іншых паэтычных кніг належаць: «Узмах крылаў» («Mávnutie krídel» – 42 славацкіх хайку, як суаўтар у калектыве 11 славацкіх паэтаў, 2011) і «Проглас. Пераклады і паэтычныя інтэрпрэтацыі» («Proglas. Preklady a básnické interpretácie» – суаўтар у калектыўным выданні, 2012). Пераклаў паэзію Уолта Уітмена «Спеў пра мяне» (Walt Whitman «Spev o mne», 2013). Удзельнічаў

у літаратуразнаўчым праекце «Як чытаць верш» («Ako sa číta báseň» – дваццаць сем аўтарскіх інтэрпрэтацый, 2013). Піша таксама і для дзяцей – «Паглядзім праз вершык» («Pozrime sa cez básničku», 1989) і «Пра страчаную рукавічку» («O stratenej rukavičke», 2012).

Выдаў прозу «Пан Чэрнаўскі» («Pán Černovský», 1990), «Прыватны сканзен. Эцюды пра этнас» («Súkromný skanzen. Etudy o etniku», суаўтар – фатограф Юрай Чэх (Juraj Čech), 1993), «Вышыня над узроўнем мора – 23 гады» («Nadmorská výška 23 rokov», 2002), трыптых вершаў у прозе «Шлях да сябе» («Púť k sebe», 2003), выяўленчую манаграфію «Таємства краіны» («Mystérium krajiny / Mystery of Landscape», суаўтар – Ян Кудлічка, 2008), альбом «Дгаўлагіры – Белая гара» («Dhaulágirí – Biela hora», суаўтар – фатограф Марыян Ковач (Marián Kováč), 2013), пачуццёвую споведзь «Краіна ўва мне» («Krajina vo mne», суаўтары — Расціслаў Біярынец (Rastislav Biarinec), Міла Хаўгава (Mila Haugová), Рудальф Юралец (Rudolf Jurolek) і Ян Кудлічка, 2015) і камплект эксклюзіўных фотаальбомаў «Непальскі дыптых» («Narálsky diptych») – уключае кнігі «Дгаўлагіры – Белая гара» і «Макалу – Чорны волат» («Makalu – Čierny obor»); аўтар фотаздымкаў Марыян Ковач, 2018.

Творчасць аўтара перакладзена на іншыя мовы: «Паглядзім праз вершык» (на чэшскую «Podívej se na básničku», 1989); «Блукаючы нерв» (на венгерскую «Tévelygő ideg», 2003 і чэшскую «Nervus vagus», 2010); «Вышыня над узроўнем мора – 23 гады» (на чэшскую «Nadmořská výška 23 let», 2004); «Пан Чэрнаўскі» (на англійскую «Mister Cernovsky», 2004); «Чалавек ў ветры» (на англійскую «Man in the Wind», выбранае з кнігі «Шлях да сябе», 2005); «Кавалак сусветнай прасторы» (на англійскую «A Bit of the World's Space», 2006); «Cor cordi» (на англійскую, 2007); «Lamium album» (на польскую, нямецкую і англійскую, 2012); «Дгаўлагіры – Белая гара» (на шведскую *Dhaulagiri – Vitt berg*; 2013) і інш.

Айчынным і міжнародным ўзнагародам: прэмія Івана Краскі (Cena Ivana Kraska) за дэбют «Праекцыя на павекі» (1983); прэмія

штоквартальнага часопіса «Свет паэтаў» («The World Poets Quarterly») «Лепшы замежны паэт за год 2006» (2007); прэмія Літаратурнага фонду Славакіі за арыгінальную творчасць у 2008 г. за кнігу «Таемства краіны» (2009); прэмія XXIX Сусветнага кангрэса паэтаў (Будапешт, 2009); прэмія Яна Голага (Cena Jána Hollého) за мастацкі пераклад Уолта Уйтмена «Спеў пра мяне» (2013); прэмія «Клуба незалежных пісьменнікаў» (KNS) за паэтычны зборнік «За горадам» (2015) і інш. У 2006 г. атрымаў званні ганаровага прафесара літаратуры ў «Міжнародным цэнтры перакладу і даследавання паэзіі» Кітая («The International Poetry Translation and Research Centre») і «Сусветнай акадэміі мастацтваў і культуры» ЗША («World Academy of Arts and Culture»).

Пра яго жыццё, творчасць і падарожжа вакол свету рэжысёр Марцін Шулік (Martin Šulík) стварыў дакументальны фільм «Абразкі з прыватнага жыцця» («Obrázky zo súkromia» (сцэнарый Юрая Куніяка і Марціна Шуліка; Славацкае тэлебачанне (Slovenská televízia), 1996). Літаратуразнаўца Мілан Юрча (Milan Jurčo) напісаў кнігу «Агаленне каранёў. Паралелі жыцця, творчасці і рэфлексіі Юрая Куніяка» («Obnažovanie koreňov. Paralely života, tvorby a reflexií Juraja Kuniaka», 2007).

Вікторыя Ляшук

Змест Obsah

ZA MESTOM ЗА ГОРАДАМ

Stratený vo veľkosti neba Страчаны ў велічы неба

Spoznávanie	10
Спазнаванне	11
Bralo	12
Уцёс	13
Súcit	14
Спачуванне	15
Fialkové údolie	16
Фіялкая даліна	17
Odvíjanie	18
Адкручванне	19
Choroba nevyspelého kmeňa	20
Хвароба няспелага рода	21
Otec	22
Бацька	23
Blízkosť	24
Блізкаць	25

Pat 26

Пат 27

Záhradník 28

Садоўнік 29

Uvoľnenie 30

Вываленне 31

Nádej 32

Надзея 33

Druhá adventná nedeľa 34

Другая адвентная нядзеля 35

Syn 36

Сын 37

Smerovanie 38

Скіраванне 39

Zrastený s krídlom

Зрошчаны з крылом

Vyznanie M. 42

Признание М. 43

Spoločenstvo v búrke 44

Супольнасць у навальніцу 45

Pevné body 46

Пункты апоры 47

Vzájomnosť	48
Узаемнасць	49
Advent	50
Адвент	51
Marcové svetlo	52
Сакавіцкае святло	53
Rodičom	54
Бацькам	55
M. H.	56
M. X.	57
V Čutkovskej doline	58
У Чуткаўскай даліне	59
Užší výber, Hvar	60
Вузейшы выбар, Гвар	61
Cesta	62
Дарога	63
Ars Poetica	64
Ars Poetica	65
Sempervivum	66
Sempervivum	67
Čistá notová osnova	68
Чысты нотны стан	69
Pustovník	70
Пустэльнік	71

Za mestom	72
За городам	73
Zásnubný let	74
Шлюбны палёт	75

ČIARA HORIZONTU ЛІНІЯ ГАРЫЗОНТУ

***Fascínuje ma miesto, kde sa obloha stretá s morom...	78
***Захапляе мяне месца, дзе неба сыходзіцца з морам...	79

LAMIUM ALBUM LAMIUM ALBUM

***Oddávna je tu, zvetraná poľná pieta...	82
***Здаўна тут, пад ветрам, палявая п'ета...	83

ROSA MYSTICA ROSA MYSTICA

Snežná madona	92
Снежная мадонна	93
Gotická madona	94
Гатычная мадонна	95

Kvapka rosy	96
Кропля расы	97
Lateránska bazilika	98
Латэранская базіліка	99
Vedomie	100
Адчуванне	101
Obrazotvornosť	102
Уяўленне	103
Rosa mystica	104
Rosa mystica	105

AMONIT

(Variácia na Proglas)

АМАНИТ

(Варыяцыя на «Проглас»)

***Moja myseľ má radar, prezerá...	108
***Мая думка радарам аглядае...	109

Poznámky prekladateľky 120

Do hĺbky a do výšky

O básnikovi Jurajovi Kuniakovi a jeho poézii.

Viktória Liashuk. Preklad do slovenského jazyka Xénia Liashuk 125

Заўвагі перакладчыцы 134

Углыб і ўвысь

Пра паэта і паэзію Юрая Куніяка. *Вікторыя Ляшук* 140

Юрай Куніак (Juraj Kuniak) 149

Куніак, Ю.
К91 Аманит = Amonit : вершы / Юрай Куніак = Juraj Kuniak ;
склад., паслясл., заўвагі, пер. са славац. Вікторыі Ляшук ;
іл. Ладзіслава Фагі. Мінск : Мастацкая літаратура, 2019. —
158 с.

ISBN 978-985-02-1858-2.

Двухмоўная славацка-беларуская кніга лірычных твораў сучаснага славацкага паэта Юрая Куніака ўключае некалькі аўтарскіх паэтычных зборнікаў, выдадзеных у 2008 – 2016 гадах. Вершы ўвасабляюць багатае духоўнае жыццё, вобразна інтэрпрэтуюць агульнагуманістычныя ідэалы, містычнасць жыцця і мастацтва, раскрытыя ў арыгінальным паэтычным свеце. Яго прастора вымяраецца традыцыяй, шматвяковым развіццём чалавецтва, вышынёй славацкіх гор і каштоўнасцю чалавечых адносін.

УДК 821.162.4-1
ББК 84(4Сла)-5

Літаратурна-мастацкае выданне

Юрай Куніак
Juraj Kuniak

АМАНІТ
AMONIT

Вершы

На славацкай і беларускай мовах

Пераклад *Вікторыі Ляшук*

Рэдактар *В. А. Шніп*
Мастацкі рэдактар *М. Ю. Дайлідаў*
Тэхнічны рэдактар *Л. С. Зубец*
Стылістычны рэдактар *А. М. Анцытовіч*

Падпісана да друку 15.01.2019. Фармат 84×108¹/₃₂.
Папера афсетная. Гарнітура Calibri. Друк афсетны.
Умоўн. друк. арк. 8,4. Улік.-выд. арк. 3,62.
Тыраж 250 экз.

Выдавецкае рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Мастацкая літаратура»
Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Пасведчанне аб дзяржаўнай
рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/5
ад 09.07.2013. Пр-т Пераможцаў, 11, 220004, Мінск.
www.mastlit.by; e-mail: mail@mastlit.by